

بانوی خوشنویسی ری از ربع قرن تلاش در این عرصه و ظرفیت‌های فرهنگی این هنر می‌گوید

اتفاق خوش فرجام

هنرمندپروری ری در رشته خوشنویسی، به دوره‌های پرورش «علی اکبرخان کاوه» و «امیرالکتاب» و «رضا مافی» محدود نشده و هنوز هم این خاک پرگهر در دامن خود هنرمندان و خوشنویسان قابل‌ی می‌پرورد. صفحه ۱۴

- چهارشنبه
- ۲۰ مرداد ۱۴۰۰
- سال هفدهم / شماره ۸۱۴
- ۱۶ صفحه

نگاهی به تاریخچه و نحوه برگزاری مراسم ماه محرم از سوی اقوام مختلف در منطقه ۱۸

به یاد نام تو آرامم یا حسین (ع)

صفحه ۸

پزشک قدیمی محله خانی‌آباد جنوبی در روزهای کرونایی نیز هوای اهالی را دارد

طیب خوشنام و نیک مرام

صحبت یک روز و ۲ روز نیست. ۲۳ سال است در مراکز درمانی محله‌ها و مناطق مختلف جنوب شهر خدمتگزار اهالی است و حضور در محافل عمومی و ارائه خدمات رایگان به شهروندان را جزء وظایف...

صفحه ۱۱

عضو تیم ملی والیبال نشسته کشور:

بزرگ‌ترین افتخارم خدمت به هم‌محله‌ای‌هاست

«بهترین در یافت‌کننده» والیبال نشسته تیم ملی کشورمان در لیگ جهانی هلند است که به تازگی برای شرکت در مسابقات المپیک ۲۰۲۰ راهی توکیو شده است.

صفحه ۲

۱۸۱۹

جهت کسب اطلاعات بیشتر و سفارش آگهی با نزدیکترین دفتر قبول آگهی تماس بگیرید

شرح در صفحه ۳

با تبلیغات در هم‌مشغری درست به هدف بزنید

به ۲ صورت مراجعه حضوری و یا تماس تلفنی و دادن شماره اشتراک می‌توانند پسماندهای جمع‌آوری شده در منزل را به دست متصدیان این مرکز برسانند. در این مرحله شهروندان در ازای تحویل پسماند به این مرکز پولی دریافت نمی‌کنند و فقط نیت می‌کنند که ارزش مادی آن صرف امور خیریه شود.»

رئیس اداره پسماند شهرداری منطقه می‌افزاید: «در مرکز خیرمانند پولی به شهروندان پرداخت نمی‌شود، اما پیمانکار مربوطه به اندازه میزان و تناژ پسماندهای خشک جمع‌آوری شده در این مرکز وجه نقد و مبلغی را آماده و به حساب خیریه طوس انتقال می‌دهد. خیریه طوس وابسته به هیأت وارثان ثارالله(ع) و مجمع هیأت‌های مذهبی منطقه است که طبق سنوات گذشته ایسن وجوه را در امور خیرخواهانه و خدایبسنده صرف خواهد کرد و گزارش‌هایی را نیز در اختیار شهروندان قرار خواهد داد.»

حفظ کرامت انسانی در اجرای طرح

کریمی یکی از اصول اساسی در انجام امور خیریه را حفظ کرامت انسان‌های نیازمند می‌داند و می‌گوید: «راهاندازی غرفه‌های بازیافت و مراکز گلماند از جمله برنامه‌هایی است که شهروندان را به طرق مختلف با فرهنگ تفکیک پسماند از مبدأ آشنا کند. راهاندازی مرکز خیرماند در کنار این غرفه‌ها یادآور فرهنگ نیکوکاری است. شهروندان در هر طبقه‌ای که هستند تنها با جمع‌آوری و تحویل پسماندهای خشک خانگی می‌توانند در کار نیکوکارانه مشارکت کنند و در اجر و ثواب آن سهیم شوند. این نکته را هم باید تأکید کرد که خیریه طوس پولی را که از این طریق جمع‌آوری می‌شود با رعایت امانت‌داری، حفظ کرامت و آبروی انسان‌ها صرف امور خیریه می‌کند؛ از جمله خرید لباس و پوشاک برای ایتام، جهیزیه برای نوجووسان، اشتغالزایی برای جوانان جویای کار، کارآفرینی برای زنان سرپرست خانوار، تهیه اقلام ضروری برای خانواده‌های نیازمند و...»

ابراهیم کریمی
رئیس اداره پسماند
شهرداری منطقه ۱۸

در آرزوی مخازن بدون پسماند خشک

اگر به درون مخازن زباله‌ای که ابتدای کوچه و خیابان‌ها وجود دارد نگاه بیندازید می‌بینید که هنوز برخی از شهروندان پسماندهای خشک خانگی خود را درون این سطل‌ها تخلیه می‌کنند و این مسئله باعث بروز مشکلات بسیاری می‌شود که البته خود شهروندان تاوان آن را می‌پردازند. رئیس اداره پسماند شهرداری منطقه در این زمینه به نکته مهمی اشاره می‌کند و می‌گوید: «محال است که شهروندان در کوچه و خیابان‌ها با کودکالی که از داخل مخازن زباله پسماند خشک جمع‌آوری می‌کنند مواجه شسوند و با دیدن آنها ناراحت نشوند. ما به‌عنوان شهروندان ناآگاه باعث وبانی این واقعه تلخ هستیم و باید هر چه زودتر رفتار اشتباهمان را اصلاح و سبک زندگی‌مان را تغییر دهیم. مطمئن باشید اگر درون مخازن مکانیزه هیچ نوع پسماندی وجود نداشته باشد مافیای بهره‌برداری از کودکان کار از بین می‌رود و شهروندان دیگر در محله خود شاهد این‌گونه صحنه‌های زشت و ناپسند نخواهند بود. آرزو دارم روزی برسد که مخازن زباله عاری و خالی از پسماندهای خشک باشد.»

معرفی طرح در شبکه‌های اجتماعی محلی

رئیس اداره پسماند شهرداری منطقه در پاسخ به این سؤال که شهروندان چگونه در جریان افتتاح مرکز خیرماند و خدمات آن قرار گرفتند، می‌گوید: «روش‌های اطلاع‌رسانی در این زمینه متنوع بوده و از همان روز اول که این مرکز در خیابان شهید احمد حسینی راهاندازی شده به کمک افراد شاخص و معتمدان بومی و محلی، شبکه‌های اجتماعی مجازی فعال در محله‌ها، پرتال مساجد و حسینیه‌ها،سراهای محله، شوراباری‌ها و... تلاش کردیم شهروندان را در جریان فعالیت این مرکز قرار دهیم. این نکته را هم باید اضافه کنم که برای دسترسی آسان شهروندان و دست‌اندرکاران تکایا و هیئت‌های مذهبی به خدمات مرکز خیرماند برای آنها کد و شماره اشتراک در نظر گرفته شده تا در صورت نیاز با یکی از نیروهای این مرکز تماس بگیرند و با هم به محل زندگی و یا تکیه و حسینیه مراجعه کنند و پسماندهای خشک را تحویل مرکز دهند.»

مشارکت آسان در کار خیر

از ابراهیم کریمی می‌خواهیم کمی درباره ارتباط پسماندهای اهدایی شهروندان با کار خیر توضیح دهد. می‌گوید: «شهروندان

نشانی و ساعت کار مرکز «خیرماند»

با تلاش مسوولان معاونت خدمات شهری و محیط‌زیست شهرداری منطقه نخستین مرکز خیرماند در محله ولی‌عصر^(ع) در خیابان شهید احمد حسینی و در نزدیکی مدرسه^{۱۳} رجب راهاندازی شده و از ساعت ۹ صبح تا ۷ بعد از ظهر به شهروندان خدمت‌رسانی می‌کند.

نخستین مرکز «خیرماند» در منطقه ۱۸ راهاندازی شد

پسماند خشک بده در کار خیر شریک شو

مریم قاسمی

کوچه و خیابان‌های شهرمان بوی محرم به خود گرفته و بیریقای عزاداری در تکایا و هیأت‌های مذهبی به اهتزاز در آمده است. در چنین حال و هوایی شاهد اجرای طرحی ابتکاری و خلاقانه از سوی شهرداری منطقه ۱۸ هستیم که البته با این شور و همدلی هماهنگ است و هدف اصلی آن مشارکت دادن شهروندان در امور خیرخواهانه و کمک کردن به نیازمندان جامعه، تغییر سبک زندگی شهروندان در مواجهه با پسماندهای خشک و از همه مهم‌تر کوتاه کردن دست مافیای مخازن زباله و سوءاستفاده از کودکان کار و بهره‌برداری غیرقانونی از آنهاست. نامش را گذاشته‌اند مرکز «خیرماند» و نخستین شعبه آن در شهرک ولی‌عصر(عج)، خیابان شهید احمد حسینی جنب مدرسه ۱۳ رجب راهاندازی شده و از این پس قرار است شهروندان پسماندهای خشک خانگی‌شان را به این مرکز تحویل دهند تا در قبال ارزش مادی آن در کارها و امور خیر سهیم شوند و آثار و برکاتش را در زندگی ببینند. ▶

ویژه‌برنامه‌های عزاداری سرور وسالار شهیدان در منطقه ۱۶

با یاد تو شهر جان گرفته

رضا نیکنام

«بدون تردید هویت فرهنگی و دینی هر جامعه را آیین، آداب و رسوم، ارزش‌ها، مراسم و باورها تشکیل می‌دهد و مراسم بزرگ دینی از جمله سوگواری‌ها و عزاداری‌ها، دینداری و توسل به ائمه اطهار(ع) را به زندگی معنوی شهروندان هدیه داده است.» «مهدی پورآقای» معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهردار منطقه ۱۶ بیان این مطلب از جایگاه معنوی و شور و شعور عزاداری‌ها در بین مردم به‌ویژه ساکنان جنوب شهر و ویژه‌برنامه‌های عزاداری سروروسالار شهیدان برای ما صحبت می‌کند. ▶

معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهردار منطقه ۱۶ می‌گوید: «در فرهنگ ما ایرانیان، بزرگداشت اسوه‌های دینی زمینه‌ساز بسیاری از آیین‌هاست که به دلیل تنوع جغرافیایی و قومی، سبک‌های متنوعی از آن به وجود آمده و از دیرباز تا امروز از نسلی به نسل دیگر منتقل شده است. فراموش نکنیم که فرهنگ شیعه متأثر از قیام امام حسین(ع) و نهضت عاشورااست و با شهادت‌طلبی و عزاداری برای اباعبدالله(ع) عجین شده است؛ به‌طوری‌که سوگواری نمادی از احیای ارزش‌های انسانی به شمار می‌رود. از همین روست که پیام این واقعه عظیم ابعاد زندگی فردی و اجتماعی هر انسان آزاده‌ای را تحت تأثیر قرار داده است. می‌توان ادعا کرد که در میان آیین‌های معنوی، فرهنگ عاشورایی فراگیرترین و ژرف‌ترین آیین‌هاست.»

به گفته پورآقای، در محرم و صفر سال ۱۴۰۰ معاونت اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران با بهره‌گیری از همه ظرفیت‌های مدیریت شهری برای گسترش فضای معنوی در شهر و تکریم شائر اسلامی اجرای برنامه‌های متنوع آیینی و مذهبی را در قالب‌های مختلف در دستور کار خود قرار داده است.

بیرق عزاسر در خانه شهدای محله

معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهردار منطقه ۱۶ قبل از هر چیزی عنوان می‌کند که امسال با شعار معنوی «با

محمدرضا طالقانی، پیشکسوت کشتی، از آیین قدیمی چارپایه‌خوانی می‌گوید سنت شست‌وشوی چارپایه با گلاب شیراز

«محمدرضا طالقانی» از جمله متولیان سنت و آیین چارپایه‌خوانی در تیمچه حاجب‌الدوله در ماه محرم و صفر است و اطلاعاتی در این زمینه در اختیارمان قرار می‌دهد.

او با اشاره به اینکه سنت چارپایه‌خوانی نسبت به دوران نوجوانی‌اش تفاوت پیدا کرده است، می‌گوید: «آن زمان تکیه‌ها بلندگو و میکروفون نداشتند، برای همین مداحان سنتی روی چارپایه می‌رفتند و با صدای بلند به مداحی برای دسته سینه‌زنی می‌پرداختند. در قدیم بیشتر دسته‌های سینه‌زنی چارپایه داشتند. شخصی کنار ناظم هیأت می‌ایستاد و هرجا ناظم می‌گفت چارپایه را آنجا قرار می‌داد.» طالقانی با بیان این مطلب درباره سنت چارپایه‌خوانی به نکته‌ای اشاره می‌کند. می‌گوید: «سابق بر این افراد خوشنام و نیکوکار محله قبل از استفاده از چارپایه در مراسم سوگواری آن را با گلاب ناب شیراز شست‌وشو می‌دادند. در این مراسم باید نوحه‌خوانان درمکان بلندتری قرار گیرند تا بتوانند به دسته سینه‌زنی و مردم مسلط باشند. از این‌رو روی چارپایه می‌رفتند تا بتوانند با صدای بلند ذکر مصیبت کنند. البته سال‌هاست بلندگو نیز به مراسم چارپایه‌خوانی اضافه شده است.» این پیشکسوت کشتی می‌افزاید: «مداحان قبل از بالا رفتن از روی چارپایه، کفش‌های‌شان را در می‌آورند و چارپایه را می‌بوسند، چون این نوع مداحی حرمت معنوی دارد.»

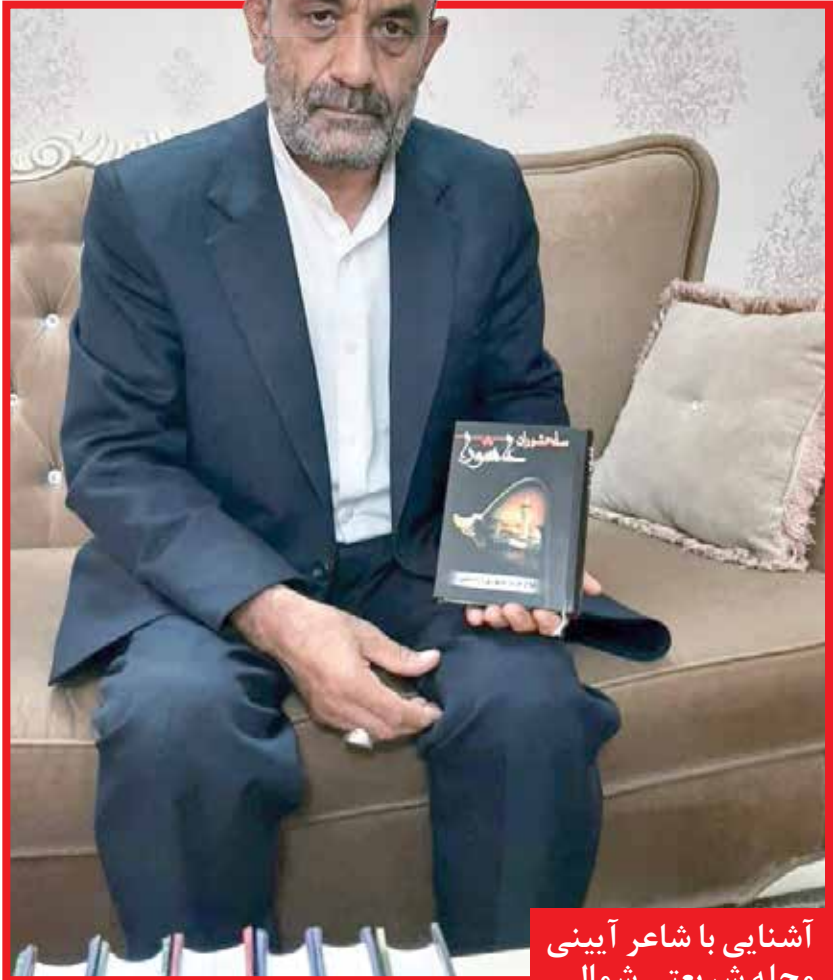
تقدیر و تجلیل از پیرغلامان، خدامان و نوگلان حسینی در محله‌ها و در فضای باز مناسب با حداقل شرکت‌کننده اجرا می‌شود. طبق برنامه‌ریزی انجام شده مراسم «مام‌زنی» و «چاوشی‌خوانی» در طول دهه اول محرم در مکان و فضای مناسب که مشکلات ترافیکی به وجود نیابد و قبل از نماز مغرب و عشا به اجرا درخواهد آمد که یکی از این محل‌ها میدان بازار دوم نازی‌آباد است. مراسم تعزیه‌خوانی نیز به مدت ۱۰ روز در دهه دوم ماه محرم در محله‌ها برگزار خواهد شد و در کنار آن کتابچه‌های مقاتل‌الحسین(ع) به تعداد زیاد چاپ می‌شود و در اختیار شهروندان قرار می‌گیرد.»

نمایشگاه کتاب «شور حسینی: عقلایت دینی»

معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهردار منطقه ۱۶ تأکید می‌کند که در محرم ۱۴۰۰ موضوع ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی جزءرفصل‌های اصلی قرار گرفته‌وبه همین دلیل، چاپ و توزیع انواع کتابچه با موضوعات چون ماه محرم، زندگی امام حسین(ع) و مقاتل‌الحسین(ع) در دستور کار شهرداری منطقه ۱۶ قرار گرفته و در تکمیل این طرح نیز با راهاندازی نمایشگاه کتاب با نام «شور حسینی، عقلایت دینی» تلاش می‌شود تا شهروندان بیشتر به مطالعه این مقوله تشویق و ترغیب شوند. در حاشیه این برنامه با همکاری ناشران، نویسندگان و افراد خیر طرح «نذر کتاب» اجرا می‌شود تا علاقه‌مندان به مطالعه و کتابخوانی بتوانند از این آثار به رایگان استفاده کنند.

کوچه‌های حسینی و مراسم چارپایه‌خوانی

معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهردار منطقه ۱۶ از اجرای تاریخی‌ترین مراسم عزاداری ماه محرم در کوچه‌ها و خیابان‌ها صحبت می‌کند و می‌گوید: «طبق اسناد تاریخی مراسم «چارپایه‌خوانی» از جمله برنامه‌های رایج و متداول در تهران قدیم بوده و اجرای آن در تیمچه حاجب‌الدوله سابقه طولانی دارد. در این برنامه مداحان اهل‌بیت(ع) روی چارپایه چوبی می‌روند و شروع به سوگواری و عزاداری می‌کنند. چارپایه‌خوانی شرایط و اداسی دارد. اینکه افرادی که چارپایه‌خوانی می‌کنند وضو دارند و با طهارت کامل وارد مراسم می‌شوند. طبق شئیده‌ها هرسال طی مراسمی این چارپایه‌ها غبارروبی و نظافت می‌شود.» پورآقای می‌گوید: «در محرم امسال مجری راهاندازی کوچه‌های حسینی در محله‌ها هستیم و قرار است با همکاری مداحان حسینی این مراسم معنوی را در محله اجرا کنیم.»

آشنایی با شاعر آیینی
 محله شریعتی شمالی

۴۰ سال عاشقی در محضر اهل بیت (ع)

زهرآ بلندی

عاشق و دلداره اهل بیت (ع) است و علاوه بر حضور مستمر در هیأت‌های مذهبی به سرودن شعرهای آیینی هم می‌پردازد. «عزیز صبوری» شاعر آیینی ساکن محله شریعتی شمالی است که تاکنون ۸ جلد کتاب مستقل شعر آیینی به زبان آذری به چاپ رسانده، ۱۰ بار در کنگره شعر عاشورایی مقام برتر کسب کرده و ۴۰ سال پیش به‌عنوان پیرغلام برتر کشور از او تقدیر شده است. با شیوع ویروس کرونا فعالیتش در هیأت‌های مذهبی و شب شعرها محدودتر شده، اما با این وجود دست از فعالیت نکشیده، در خانه به سرودن شعر می‌پردازد، در مراسم‌هایی که در محیط باز برگزار می‌شود شعر می‌خواند و در خانه‌اش کلاس‌های شعر انفرادی برای اهالی علاقه‌مند محله برگزار می‌کند.

قریب ۴۰ سال است که دست به قلم شده و در وصف اهل بیت (ع) شعر می‌سراید. طی این سال‌ها شاعران زیادی را تربیت کرده، اما هنوز هم خودش را شاگرد می‌داند و دست از مطالعه و آموختن نکشیده است. عزیز صبوری با اشاره به اینکه از کودکی مجذوب ادبیات و شعر بوده و به خواندن کتاب‌های شعر فارسی و ترکی عادت داشته است، می‌گوید: «بزرگ شده یکی از روستاهای اردبیل هستم و از کودکی همراه پدرم اغلب در هیأت‌های مذهبی شرکت می‌کردم. در این رفت و آمدها همیشه سعی داشتیم اشعار مرثیه‌سراها را حفظ کنم یا اشعاری مانند آنها بسرایم. با مهاجرت به تهران از سال ۱۳۶۰ فعالیت در این حوزه را به‌صورت حرفه‌ای با شرکت در محافل استادان این حوزه آغاز کردم. طی این سال‌ها عضو ثابت هیأت‌های مذهبی از جمله مسجد حضرت ابوالفضل (ع) محله شریعتی و دیگر هیأت‌های مذهبی محله و مناطق و شهرهای مختلف هستم و ضمن خواندن اشعارم اگر کسی علاقه‌مند به این حوزه و مستعد سرودن شعر باشد تا حدی که در توانم باشد راهنمایی‌اش می‌کنم.»

صبوری در روزهای کرونا که برپایی هیأت‌ها و بسیاری از مجامع محدود شده بیکار نمانده و بیشتر در منزل پاسخگوی شاگردان است و راهنمایی‌شان

بهره‌مندی از تجربیات استاد با برگزاری محافل ادبی محلی

از دوران طفولیت به خواندن شعر و سرودن آن علاقه داشتم و طبع شعر را در وجودم احساس می‌کردم، ولی از ۱۰ سال پیش بعد از آشنایی با استاد صبوری فعالیت جدی‌ام در این زمینه رقم خورد. «عبدالله دولت‌پور» شاعر ۴۱ ساله آیینی با بیان این جمله می‌گوید: «پدرم عضو هیأت امام سجاده (ع) محله شکوفه بود و من از کودکی همراه پدر در این هیأت حضور پیدا می‌کردم و اشعارم را که پیشتر رباعی بود برای استاد صبوری می‌خواندم. به مرور زمان با درس‌هایی که از استاد آموخته بودم به سرودن شعرهای آیینی روی آوردم.» دولت‌پور با بیان اینکه از آن پس به‌صورت جدی شعر می‌سراید و برای نقد و بررسی اشعارش در هفته حداقل یک‌بار به منزل استاد صبوری مراجعه می‌کند، می‌گوید: «اشعارم را نقد و بررسی می‌کنند و هر جا نیاز به اصلاح باشد آنها را رفع و راهنمایی‌ام می‌کند و جالب است که بابت این کار هیچ هزینه‌ای از شاگردانش دریافت نمی‌کند. یکی از تأسفات همیشگی‌ام این است که شعرای گمنام زیادی در محله حضور دارند که از وجود چنین محافلی استقبال خواهند کرد، اما فضای مناسبی برای برگزاری گروهی چنین کلاسی در محله شکوفه وجود ندارد.» این شاعر ساکن محله شکوفه با بیان اینکه اشعارش را مداحان صاحب‌نام کشور و آذربایجان در مجالس مهم می‌خوانند، می‌گوید: «تاکنون بیش از ۳ هزار بیت شعر سروده‌ام، اما کتابی منتشر نکرده‌ام. در حال جمع‌آوری اشعارم هستم و قصد دارم تا اواخر ماه محرم با راهنمایی‌های استاد صبوری مقدمات چاپ نخستین کتابم را فراهم کنم.»

عبدالله دولت‌پور
 شاعر ۴۱ ساله آیینی

نزد استاد هیأتی شدم

«سنن زیادی نداشتم که شیفته شعر و شاعری شدم. از کودکی برای خودم شعر می‌نوشتیم، اما زیاد اهل هیأت و حضور در چنین مجامعی نبودم و فقط در دهه اول محرم در مراسم هیأت محله شرکت می‌کردم. یکبار با یکی از بچه‌های محله مهمان هیأت قمرینی هاشم شدم و از آن پس با استاد خویم «عزیز صبوری» شاعر بزرگ اشعار آیینی آشنا شدم و بسرودن این نوع اشعار و خواندن آنها را در هیأت آغاز کردم.» «محمد نعمت‌زاده» جوان ۳۴ ساله ساکن محله نعمت‌آباد که جزو شاگردان قدیمی صبوری است، با بیان این موضوع می‌گوید: «بعد از نخستین دیدار که به سال ۱۳۸۷ برمی‌گردد دیگر به حضور در جلسات استاد عادت کردم.» نعمت‌زاده با بیان اینکه طی این سال‌ها و شاگردی نزد استاد بیش از ۵۰۰ شعر آیینی سروده است و دوست دارد بتواند به‌زودی کتابی از اشعارش به انتشار برساند، ادامه می‌دهد: «سال‌هاست در انجمن‌های شعر و هیأت‌ها از استاد درس می‌گیرم این در حالی است که در روزهای کرونا برای رفع ایرادهایم بیشتر به منزل استاد می‌روم. او بدون هیچ چشم‌داشتی از من و دیگران علاقه‌مندان شعر و شاعری در هریک از محله‌های منطقه حمایت می‌کند و عمیقاً از پیشرفت تک تک شاگردانش خوشحال می‌شود.»

محمد نعمت‌زاده
 ساکن محله نعمت‌آباد

پیر غلام هم‌محله‌ای
 سال‌هاست دل اهالی را
 با نوحه‌های سوزناکش
 به صحرای کربلا می‌برد

حنجره‌ام وقف حسین (ع) است

مریم قاسمی

در قفسه چوبی سمت چپ مغازه‌اش دیوان شعر شاعران قدیم، قرآن‌های نفیس، کتاب‌های تفسیر قرآن و نهج‌البلاغه دیده می‌شود. گلچینی از یادداشت‌های نوحه و مرثیه امام حسین (ع) را می‌توان لایه‌لای کتاب‌ها و داخل قفسه‌ها دید. حاج «سید حسین سجادی» خادم اهل بیت (ع) و پیرغلام حسینی ۸۰ سال دارد. با اینکه ماه محرم از راه رسیده، ولی او مثل سابق توان همراه شدن با دسته‌های حسینی را ندارد و همچنین به دلیل شرایط کرونایی ترجیح می‌دهد کمتر در محافل و مجالس حاضر شود. او تعریف می‌کند که در این ایام هنگامی که در کنج خانه و یا مغازه شروع به مداحی و مرثیه‌سرایی می‌کند از خدا می‌خواهد که هرچه زودتر شر ویروس منحوس کرونا از سر شهروندان کم شود.

عاشورایی اختصاص دارد که هر روز سراغ‌شان را می‌گیرد و چند صفحه‌ای را می‌خواند. او عقیده دارد که در مراسم حسینی و عزاداری‌ها شاید خواندن برخی قصیده‌های طولانی روا نباشد، اما در مصیبت‌خوانی می‌توان به راحتی پیشامدها و وقایع ایام شهادت امام حسین (ع) و یاران شهیدش را روایت کرد.

از کودکی نوحه می‌خواندم

خادم اهل بیت (ع) درباره علاقه‌اش به نوحه‌خوانی می‌گوید: «از همان دوران کودکی در مناسبت‌های مختلف نوحه و مرثیه می‌خواندم. در ایام محرم به همراه بچه‌های قد و نیم قد روستا هیأت مذهبی راه می‌انداختیم. البته در دوران نوجوانی نمی‌دانستم خواندن تصنیف یا نوحه‌خوانی متفاوت است، اما چون سوز و گذار داشت همان تصنیف‌ها را می‌خواندم. مادرم روزی به من گفت که حالات نمی‌کنم مگر اینکه حنجره و صدای تو وقف هیأت امام حسین (ع) و مجالس روضه‌خوانی اهل بیت (ع) باشد که چنین کردم. یادم هست معمولاً در مناسبت‌های ماه محرم مداحان سنتی می‌خواندند و ما بچه‌ها یاد

می‌گرفتم. آن زمان شنیدن نوحه‌ها به زبان عربی درباره حضرت علی اکبر (ع) و امام حسین (ع) برای ما بسیار زیبا و گوش‌نواز بود و برای همین نوحه‌خوانی را یاد گرفتم.»

اکنون سجادی به اندازه چند جلد کتاب نوشته‌ها و یادداشت‌هایی از نوحه‌های گلچین شده مداحان قدیمی دارد که در دفترچاهش با خط بسیار زیبا نوشته است. او می‌گوید که جمع‌آوری کامل این نوحه‌ها و مرثیه‌ها حوصله زیادی می‌خواهد. خادم اهل بیت (ع) می‌گوید: «گاهی اهالی و بچه‌های محله کتاب‌های نوحه چاپ شده برایم هدیه می‌آورند که برایشان بخوانم که اگر وقت و حوصله داشته باشم این کار را می‌کنم. من با خواندن نوحه‌ها ذوق بیشتری برای نوشتن پیدا می‌کنم. معمولاً در محل کار یا موقع استراحت، یا درخانه اگر متن و شعر و تصنیفی به ذهنم برسد معطل نمی‌شوم و آن را روی کاغذ می‌نویسم تا شاید در مداحی و مرثیه‌سرایی از آن استفاده کنم.» کنار دست سجادی همیشه چند کاغذ و قلم دیده می‌شود. او عقیده دارد جرقه شعر عاشورایی وقتی به ذهنش زده می‌شود باید سریع آن را منتقل کند تا از یاد نرود.

نیاید برای مداحی، مزد تعیین کرد

حاج سید حسین سجادی از روزگار کرونایی و دردمس‌هایش شاک می‌کند. روزگار طوری رقم خورده که او دیگر فرصت رفتن از این تکیه به آن هیأت را ندارد و درد پاهایش نیز براین سختی‌ها افزوده است. زمانی او به همراه مداحان سنتی کوی و برزن را زیر پا می‌گذاشتند تا در دسته‌های عزاداری حسینی نوحه‌خوانی کنند. سجادی درباره سبک‌های جدید نوحه‌خوانی و مداحی و پاکت گرفتن از متولیان حسینی‌ها می‌گوید: «در منطقه ما هیأت‌ها بیشتر دوست دارند از مداحان جوان استفاده کنند، البته وقتی من به‌عنوان مداح مهمان به سبک قدیم نوحه، قصیده و مرثیه می‌خوانم خیلی مورد استقبال قرار می‌گیرد و بارها خواسته‌اند که این نوع مداحی را به آنها یاد بدهم. من در طول عمرم هیچ‌وقت با هیأتی درباره مزد مداحی حرفی نزده‌ام. دستگاه امام حسین (ع) حرمت دارد. نیاید برای مداحی و مدیحه‌سرایی وقایع کربلا مزد تعیین کرد.»

احمد توکلی
 کاسب هم‌محله‌ای:

صدای جانسوزی دارد

«در ایام محرم اگر با حاج آقا سجادی در مغازه‌اش دیدار کنید می‌بینید که چه اندازه شور و شوق برای شرکت در تکیا و هیأت‌های عزاداری دارد.» احمد توکلی که سال‌هاست مداح و نوحه‌خوان هم‌محله‌ای را می‌شناسد می‌گوید: «او دفتری دارد که پر است از اشعار و نوحه‌های عاشورایی. وقتی از آقا سید بخواهید که با خواندن این سروده‌ها حال و هوای تاج را عوض کند بی‌معطلی این کار را می‌کند. سجادی صدای گرم و جانسوزی دارد و سبک و سیاق خاص خودش را در مداحی دنبال می‌کند.»

ناصر باباخانی
 از اهالی قدیمی:

حرف دل و زبانش یکی است

برای شهروندانی که سال‌ها در همسایگی خانواده سجادی زندگی می‌کنند وجود مداح و خادم اهل بیت (ع) در این محله مایه برکت است. «ناصر باباخانی» از اهالی قدیمی می‌گوید: «پیشکسوتان و بزرگان چشم و چراغ محله‌اند. افرادی مثل آقا سید در اخلاق و مردمداری زبانزد خاص و عام هستند و بین مردم اعتبار و جایگاه والایی دارند. یکی از ویژگی‌های او این است که صادق است و در این همین وقتی با سوز و گداز از مظلومیت امام حسین (ع) می‌خواند همه با او همراه می‌شوند و با تمام وجود این حس و حال را درک می‌کنند.»

آیین «شاه حسین، وای حسین» آذربایجانی‌ها

طبق آمار سازمان تبلیغات اسلامی، در حوزه جنوب غرب تهران، در محدوده منطقه ۱۸ بیش از ۸۰۰ هیأت مذهبی کوچک و بزرگ وجود دارد که در میان آنها اقوام آذری ۸۰ درصد جمعیت هیأت‌های منطقه ۱۸ را در ایام محرم تشکیل می‌دهند. محله شهید رجایی از گذشته سکونتگاه اصلی اقوام آذری زبان بوده است. «ابراهیم ایرانی‌های» درباره قدیمی‌ترین هیأت مذهبی این قوم می‌گویند: «ساختمان هیأت آذربایجانی‌ها سال ۱۳۶۱ با مشارکت و همکاری نیکوکاران آذربایجانی‌ها در خیابان حیدری جنوبی، جنب بوستان بنفشه ساخته شده و قبل از آن و حدود ۳۰ سال قبل شهروندان در محوطه زمین بابر بوستان بنفشه داخل تکیه به عزاداری می‌کردند.»

ایرانشاهی که از مداحان اهل بیت(ع) در هیأت آذربایجانی‌هاست، درباره یکی از آداب و رسوم این قوم در ماه محرم می‌گوید: «جرای مراسم سوگواری «شاه حسین، وای حسین» از جمله آیین‌های رایج عزاداری در بین اقوام آذری بوده که به جز آن تشنگاری به یاد لب تشنگان دشت کربلا این مراسم معنوی را به شور ویژه‌ای می‌رساند. طی یک رسم قدیمی آب مشرک این تشنگ بین مردم و به‌ویژه بین بیماران پخش می‌شد تا از برکات معنوی آن بهره‌مند و از صحت و سلامتی برخوردار شوند.»

چاوشی خوانی و زنجیرزنی ۳ ضرب در هیأت گیلانی‌ها و مازندرانی‌ها

از دیگر اقوام ساکن در منطقه ۱۸ که پراکندگی جمعیت آنها در محله‌ها زیاد بوده در ایام ماه محرم و صفر در چند نقطه گردهم می‌آیند و آیین عزاداری برگزار می‌کردند. تکیه حضرت قائم(عج) در خیابان شهید محمدعلی رضایی در شهرک صاحب‌الزمان(عج) و هیأت محبان علی‌اصغر(ع) در خیابان حیدری جنوبی ویژه عزاداران گیلانی و مازندرانی در ادوار گذشته بوده است. دسته‌های عزاداری این گروه از اقوام مهاجر در دهه محرم داخل تکایا و هیأت‌ها سوگواری می‌کردند، اما در ۳ روز پایانی دهه محرم، به‌ویژه تاسوعا و عاشورای حسینی، با نظم و انضباط خاصی در خیابان‌های اصلی منطقه از جمله بلوار معلم، خیابان حیدری، خیابان شهدای دانش‌آموز به راه می‌افتادند و مسیر خود را تا گلزار شهدای یافت‌آباد و یا امامزاده زید(ع) ادامه می‌دادند و پس از سوگواری با قرائت زیارت عاشورا و فاتحه به هیأت باز می‌گشتند. یکی از آداب‌هایی که به‌صورت مشترک در بین اقوام مختلف

نگاهی به تاریخچه

و نحوه برگزاری مراسم ماه محرم
از سوی اقوام مختلف در منطقه ۱۸

به یاد نام تو آرامم

یا حسین(ع)

مریم قاسمی

شاید برایان جالب باشد که در روزگاران گذشته اقوام مختلف ساکن در منطقه ۱۸ در ایام محرم بخشی از فرهنگ و آیین خویش را در محله‌ها به تصویر می‌کشیدند. تنوع قومیتی و فرهنگی در گوشه و کنار باعث شده بود تا ساکنان شاهد برگزاری منسجم‌ترین و متنوع‌ترین مراسم سوگواری و عزاداری در این نقطه از شهر باشند. «عیسی بیگدلی» رئیس اداره فرهنگی شهرداری منطقه ۱۸، در این باره عنوان می‌کند که در گذشته بیش از ۷۰ درصد از جمعیت این نقطه از تهران را آذری‌زبان‌ها تشکیل می‌دادند و کمتر از ۳۰ درصد آن شامل دیگر اقوام می‌شد و البته این نسبت با کمی تغییر همچنان در محله‌ها وجود دارد. یکی از ویژگی‌هایی که بین اقوام دیده می‌شود علاقه‌مندی آنان به زندگی کنار هم بوده و برای همین تمرکز نسبی اقوام مختلف کنار یکدیگر باعث شده تا از قدیم آنها حضور پررنگی در آیین‌های مذهبی داشته باشند. در گزارش پیش رو با کمک افراد بومی به نحوه برگزاری برخی از مراسم سوگواری ماه محرم اقوام مختلف پرداخته‌ایم. ▶

آراکی‌ها و اجرای مراسم «گل مالون»

یکی از اقوام پرجمعیت و مهاجر منطقه ۱۸ آراکی‌ها بودند که بیشتر در شهرک صاحب‌الزمان(عج) و محله اوقافی‌ها و قسمت‌هایی از شهرک ولی‌عصر(عج) سکونت داشتند. از طایفه آراکی‌های ساکن منطقه می‌توان به طالقانی‌ها، دهمولایی‌ها، فراهانی‌ها، مالمیری‌ها و گل‌زردی‌ها اشاره کرد که قبل از سال ۱۳۴۰ به این محدوده مهاجرت کرده‌اند. مساجد معروف آراکی‌ها در شهرک صاحب‌الزمان(عج) عبارتند از صاحب‌الزمان(عج) در بلوار معلم و امیرالمؤمنین(ع) در خیابان شهید نیک ملکی. مراسم سوگواری سید و سالار

شهیدان کربلا و یارانش در ایام محرم با اقامه نمازجماعت در مساجد آغاز می‌شد و پس از سخنرانی، مداحی، نوحه‌سرایی و سینه‌زنی با پذیرایی عزاداران با غذای نذری محلی خاتمه می‌یافت. از ویژگی‌های مهم عزاداری‌ها نزد اقوام آراکی می‌توان به اجرای مراسم «گل مالون» اشاره کرد که در عصر تاسوعا به اجرا در می‌آمد. در قدیم این مراسم در زمین بابر بزرگی که در ابتدای خیابان شهید رضایی وجود داشت برگزار می‌شد و عزاداران حسینی سر تا پای خود را

به نشانه عزای حسینی گل مالی می‌کردند و به سوگواری می‌پرداختند. از دیگر سنت‌های قدیمی این اقوام در ایام محرم می‌توان به حضور دسته‌های عزاداری در دهه محرم مقابل منازل مسکونی خانواده‌های اگذار اشاره کرد که با قرائت فاتحه و دعا سنت دلجویی از آنها به‌جا آورده می‌شد. خانواده‌های ساکن در شهرک صاحب‌الزمان(عج) هنگام عبور دسته‌های عزاداری علاوه بر قربانی کردن گوسفند و اهدای آن به هیأت‌های عزاداری، چای و شربت و شیر بین عزاداران پخش می‌کردند.

یکی دیگر از آیین‌های مشترک در بین اقوام مختلف در ماه محرم و صفر طبخ و توزیع غذای نذری بوده است. البته در این بین مراسم حلیم‌پزان ۲۸ صفر سابقه طولانی دارد و اقوام مختلف به همان سبک سنتی خود این نوع غذای نذری را طبخ و بین شهروندان توزیع می‌کردند.

یکی از مراسم ریشمدار که اقوام مختلف ساکن در منطقه ۱۸ به آن پایبند بودند تجمع هیأت‌ها و دسته‌های عزاداری در روز تاسوعای حسینی و در محوطه حرم امامزادگان از جمله امامزاده زید(ع) واقع در بزرگراه آیت‌الله سعیدی بوده است. در این مراسم هیأت‌ها به همان سبک و سنت دیرینه خود به عزاداری می‌پرداختند.

جایگاه ویژه مداحان نوجوان در هیأت دامغانی‌ها

محدوده شمال خیابان ساسان پژانده، جنوب خیابان شهید برادران بهرامی، شرق خیابان به‌خیال و غرب خیابان شهید میرزایی از قدیم‌الایام پایگاه اصلی دامغانی‌ها بوده است. در این محدوده از منطقه ۱۸ پرتراکم و پرجمعیت و در ماه محرم بیش از ۸۰ تکیه و هیأت محلی در آن فعالیت داشتند. علاوه بر آن مسجد باب‌الحوائح(ع) در خیابان شهید مسلمی، مسجد امام هادی(ع) در خیابان جلالی از مهم‌ترین پایگاه‌های مذهبی شهروندان دامغانی بوده است. در کنار این اماکن مذهبی، حسینییه دامغانی‌های مقیم مرکز واقع در خیابان شهیدان بهرامی در دهه محرم شلوغ و

شعرخوانی حماسی همدانی‌ها

گرچه همدانی‌ها نسبت به سایر اقوام منطقه از جمعیت کمتری برخوردار بودند، اما در ایام محرم حسینییه همدانی‌ها در خیابان حیدری شمالی شهرک ولی‌عصر(عج) در دهه محرم مملو از جمعیت بود، طوری که در محوطه آن به سختی جای خالی پیدا می‌شد. در میان اقوام همدانی نصب بیرق عزاداری با شیوه خاص انجام می‌شد. بانیان هیأت از چند هفته مانده به شروع محرم اعضای هیأت را فرامی‌خواندند تا با همکاری یکدیگر ضمن غبارروبی و نظافت محوطه حسینییه، نذورات نقدی خود را برای خرید پرچم و کتیبه جمع‌آوری کنند. پس از این مرحله نصب بیرق‌های عزاداری توسط جوانان هیأت جلو در منازل مسکونی اعضای هیأت انجام می‌شد و با این کار محبت خویش را به امام حسین(ع) و خاندانش نشان می‌دادند. در گذشته در حسینییه همدانی‌ها شعرخوانی حماسه عاشورا طرقداران زیادی داشت و به همین دلیل حتی رهگذران با شنیدن صدای آنان وارد حسینییه می‌شدند. بعد از شعرخوانی حماسه عاشورا، مداحی و سینه‌زنی و مراسم عزاداری بدون استفاده از زنجیر در میان دسته عزاداری همدانی‌ها رواج داشت.

علم گردانی و نخل گردانی یزدی‌ها

یکی دیگر از اقوام پر جمعیت ساکن در منطقه ما به‌ویژه در محدوده شادآباد، ۱۷ شهرو و الغدیر یزدی‌ها هستند. این اقوام به جز رانندازی هیأت‌های عزاداری هفتگی که در طول سال به نوبت در خانه این گروه از شهروندان برپا می‌کردند، از شب اول تا دهم محرم در حسینییه توابادی‌ها در محله شادآباد و خیابان شهید وثوقی حاضر شده و به عزاداری و سوگواری می‌پرداختند. بانیان حسینییه توابادی‌ها از ماه‌ها قبل از محرم با دعوت از مداحان یزدی تلاش می‌کردند مراسم عزاداری دهه محرم باشکوه و با حضور چشمگیر اهالی برگزار شود. از مداحان و پیرغلامان قدیمی حسینییه توابادی‌ها می‌توان به حاج «محمد امین یزدی» اشاره کرد که هنوز خاطره و نامش در ذهن اهالی باقی مانده است. از مراسم سنتی یزدی‌ها که در این نقطه از شهر دیده می‌شد می‌توان به اجرای «علم گردانی» و «نخل گردانی» اشاره کرد که در گذشته در زمین‌های باز اطراف محله شادآباد برگزار می‌شد و نشان‌دهنده نمادهای عاشورای حسینی و میزان ارادت و محبت اهالی به اهل بیت(ع) بود.

بانوی خوشنویس ری از ربع قرن تلاش در این عرصه و ظرفیت‌های فرهنگی این هنر می‌گوید

اتفاق خوش فرجام

◀ استعداد خود را در هنر خوشنویسی چطور کشف کردید؟

از کودکی به هنرمندان احساس خاصی داشتم. مثلاً در سریال هزاردستان که در دوران کودکی من از تلویزیون پخش می‌شد، با دیدن وقار و متانت هنری و وطن‌دوستی کاراکتر «رضا خوشنویس» دوست داشتم مانند او یک هنرمند شوم. در کلاس دوم دبستان مدیر دلسوزی به نام خانم توسلی مدیر مدرسه ما بود. او از بین دانش‌آموزان مدرسه فقط ۵ نفر را انتخاب کرد تا رنگ‌های تفریح به آنها خطاطی آموزش دهد و من یکی از ۵ دانش‌آموزی بودم که مدیر مدرسه انتخاب کرد. از تمرین خطاطی در دوره آموزشی کوتاه مدیر مدرسه احساس خوبی داشتم، ولی فکر نمی‌کردم در این هنر استعداد خاصی دارم. در دوران نوجوانی به اقتضای شغل پدرم از شهری به شهر قم رفتم و من در آنجا برای کنار آمدن با حس دلنگی زادگاه و دوستانم تصمیم گرفتم هنر خیاطی را که در کنار درس و مدرسه مقدمات آن را آموخته بودم، در سطح پیشرفته دنبال کنم، اما موقع ثبت‌نام مسئول ثبت‌نام فرهنگسرا بر اثر یک اشتباه املایی یا شاید هم شنیداری، فیش ثبت‌نام رشته خطاطی را به

من داد. تا روز شروع کلاس به این موضوع دقت نکردم، ولی آن روز که با تأخیر به فرهنگسرا رسیدم، با دیدن نام خطاطی بر روی فیش ثبت‌نام تصمیم گرفتم در جلسه اول کلاس خطاطی شرکت کنم. در این جلسه مدرس خطاطی با دیدن استعدادم آنقدر من را تشویق کرد که من دیگر این رشته را رها نکردم و تا پایان دوره در کلاس شرکت کردم. ▶ چه مرحله‌ای را گذراندید تا به این تراز هنری رسیدید؟

پس از پایان دوره آموزش خطاطی امتحانات مختلف انجمن خوشنویسان را با موفقیت پشت سر گذاشتم و در همان فرهنگسرای که آموزش دیده بودم، مشغول تدریس به هنرجویانی شدم که چند سال از من بزرگ‌تر بودند. بسیاری از اتفاقاتی که در این مسیر برای من پیش آمد تصادفی بود. یکی از این اتفاقات خوب حضور تصادفی من در گالری آثار هنرمندان خوشنویس بود. در این گالری با دیدن تابلو کلمه(هو) استاد «حمید عبدالرضایی» که با خط ثلث نوشته شده بود، محو و شیفته این نوع خط شدم و با سختی فراوان در کلاس استاد عبدالرضایی ثبت‌نام کردم. قرار بود فقط چند جلسه در این کلاس شرکت کنم، ولی چند سال هنرجوی استاد عبدالرضایی بودم و دلسوزی‌ها و راهنمایی‌های پدرا نه استاد در پیشرفت من تأثیر زیادی داشت.

◀ هنرمندی‌پروری ری در رشته

خوشنویسی، به دوره‌های پرورش «علی‌اکبر خان کاوه» و «امیرالکتاب» و «رضا مافی» محدود نشده و هنوز هم این خاک پرگهر در دامن خود هنرمندان و خوشنویسان قابل می‌پرورد. «لیلا وزیری» یکی از فرزندان هنرمند ری و از خوشنویسان شاخص کشور است که برای پیشرفت هنر خوشنویسی حدود یک ربع قرن رنج برده و در این مسیر کارنامه درخشان و پربویمانی دارد. او از این هنر برای ترویج و معرفی فرهنگ ایرانی و اسلامی به مردم کشورهای مختلف استفاده می‌کند. در گفت‌وگوی پیشرو وزیری ظرافت‌ها و ظرفیت‌های فرهنگی هنر خوشنویسی را بیان کرده است. ▶

◀ همه اعضای خانواده «وزیری» خطی خوش دارند؟

این هنر برای من میراثی خانوادگی نبوده و در میان خانواده آموزشی خود خطوط ثلث و نستعلیق را آموزش و اطرافیانم تنها کسی هستم که در این رشته فعالیت می‌کنم، اما اگر حمایت خانواده‌ام نبود و برای فعالیت هنری من فضایی آرام به وجود نمی‌آوردند، حتماً نمی‌توانستم از استعدادم استفاده کنم.

◀ از حس و حال خود در زمان خوشنویسی بگویید.

فقط خوشنویسان می‌توانند درک کنند ساعت‌ها کلنجار رفتن با حروف و کلمات چه حس هیجان‌انگیزی دارد و فقط خوشنویسان می‌فهمند نوشتن صحیح و زیبای کلمات چقدر حال هنرمند را خوب می‌کند. به قول یکی از هنرمندان خوشنویس: «حلوای تن تنای، تا نخوری ندانی».

فعالیت‌ها و افتخارات هنری لیلا وزیری در هنر خوشنویسی

- عضو و مدرس رسمی انجمن خوشنویسان ایران از سال ۱۳۸۰ تاکنون
- اخذ مدرک ممتاز و فوق ممتاز در رشته‌های ثلث و نسخ
- اخذ مدرک مدرسی خط ثلث
- شرکت در بیش از ۱۵۰ نمایشگاه خوشنویسی داخلی و خارجی
- کسب بیش از ۴۰ تیه (اول تا سوم) در جشنواره‌های کشوری
- جوان برتر سازمان ملی جوانان در سال ۱۳۸۵
- کسب عنوان بانوی ممتاز قرآنی در سطح بین‌الملل
- چاپ اثر در سلسله کتاب‌های تجلی نور و مجله‌های متعدد
- همکاری با مرکز طبع و نشر قرآن کریم

هنر خوشنویسی کفایت می‌کند. این نمایشگاه آبان سال ۱۳۹۵ به دعوت گالری برلین- باکو برگزار شد و من با وجود کمبود وقت و مشکلات تهیه ویزا و هزینه سفر سعی کردم ذائقه مخاطب آلمانی‌تبار خود را بشناسم و آثاری تأثیرگذار به وجود بیاورم. به لطف خداوند نمایشگاه بسیار موفق بود و تعداد زیادی از بازدیدکنندگان برای نخستین بار آیات قرآن را مقابل خود می‌دیدند. نمایش این آیات در قالب هنر فاخر خوشنویسی تأثیرشان را دوچندان کرده بود و بازدیدکنندگان دربارۀ مفاهیم این آیات کنجکاوی زیادی نشان می‌دادند. من در کنار برگزاری نمایشگاه به شهرهای ارفورت، پوتسدام و درسدن آلمان هم سفر کردم و در مکان‌های مختلف مانند دانشگاه ارفورت برای آشنایی جوانان با هنر خوشنویسی و مفاهیم دین اسلام جلسات مختلفی داشتم که طراف هنر خوشنویسی و حجاب من به‌عنوان یک بانوی مسلمان بسیار مورد توجه جوانان آلمانی قرار گرفت.

◀◀ شهر ری در گذشته مهد هنر خطاطی و خوشنویسی بوده، اما در سال‌های اخیر برای ترویج و زنده نگه داشتن این هنر از سوی مسئولان فرهنگی ری اقدامی نشده است.

شهر ری در هنر خوشنویسی قدمت و سابقه‌ای طولانی دارد و هنرمندان خوشنویس بزرگی که در شهری دفن هستند دفتنه‌ها و گنجینه‌های هنری این شهر به شمار می‌آیند. در سال‌های اخیر کلاس‌های آموزشی مختلفی در مراکز آموزشی شهری برگزار می‌شود. خودم هم در انجمن خوشنویسان شهری چند دوره آموزش خط ثلث برگزار کردم که بسیاری از هنرجویان این کلاس‌ها دارد تفاوت احساسات هنری نسل امروز با نسل گذشته است. به نظر می‌رسد نسل گذشته بیشتر حس و حال هنری داشتند. پیشرفت تکنولوژی نسل دهه‌های ۸۰ و ۹۰ را از فعالیت هنری دور کرده و هنر جزء دغدغه‌های ذهنی آنها به شمار نمی‌آید. هنر در کوچه‌پسکوچه‌های ذهن این نسل گم شده و کمتر پیش می‌آید نوجوان امروزی با شور و هیجان به سراغ هنر برود.

◀ از زیبایی‌ها و کاستی‌های محله خود بگویید.

ریحان و رقعۀ کار می‌کنم، ولی در کلاس‌های آموزشی خود خطوط ثلث و نستعلیق را آموزش می‌دهم. خط نستعلیق شناسنامه‌ای کاملاً ایرانی دارد و با اقبال زیادی روپرو شده است. برای تهیه آثار نمایشگاهی و سفارشات هم اغلب از خط ثلث استفاده می‌کنم که از فضای گرافیکی باشکوه و بالهتی برخوردار است.

◀ آثار شما در چند نمایشگاه خارجی به نمایش درآمده است. این نمایشگاه‌ها در زمینه ترویج هنر و فرهنگ ایرانی چه دستاوردهایی داشته است؟

در کشورهای مختلف مانند مالزی، قطر، ترکیه، عراق، لبنان و آلمان نمایشگاه گروهی داشتم که هریک در معرفی هنر و فرهنگ ایرانی نقش بسزایی داشتند، ولی نمایشگاه برلین در شناساندن تمدن ایرانی به شهروندان آلمانی و ایجاد ارتباط میان فرهنگ ملت به اندازه‌ای تأثیرگذار بود که به‌عنوان ثمره یک ربع قرن تلاش من در عرصه

- کتاب چندین جزء قرآن کریم و خلق بیش از ۱۰۰ تابلو قرآنی
- تدریس در انجمن خوشنویسان ایران، دانشگاه‌ها، مراکز آموزشی عالی و حوزه‌های علمیه‌خواهران
- چاپ بوسترهای قرآنی مختلف در تیراژهای بالا
- چاپ اثر در سلسله کتاب‌های تجلی نور و مجله‌های متعدد
- همکاری با مرکز طبع و نشر قرآن کریم

خاک این خطه هنرپرور است

خوشنویسان پرآوازه ری

◀ رابعه تیموری

◀ خاک ری پیکر هنرمندان نام‌آور بسیاری را در خود جای داده که هویت و پیشینه هریک بر عیار هنری سرزمین هنر خیز ما می‌افزاید. «عمادالکتاب»، «علی‌اکبر کاوه»، «امیرالکتاب»، برادران «میرخانی» و «رضا مافی» از جمله این دفتنه‌های ارزشمند ری هستند که در هنر فاخر خوشنویسی سرآمد بوده‌اند. استادان خوشنویس ری در عصر خود نام و نشان و ارج و قرب قابل توجهی داشتند، اما در سال‌های اخیر و به موازات مهجور و غریب شدن هنر خوشنویسی، نام این هنرمندان هم برای نسل امروز، هر روز کمتر و ناآشنا تر می‌شود. در گزارش زیر از استادان خوشنویس مدفون در ری یاد شده و زندگی و فعالیت‌های هنری هریک به اختصار نقل شده است. ▶

رضا مافی خالق هنر نقاشیخط

رضا مافی را از نخستین هنرمندان معاصر می‌دانند که به خلق نقاشیخط پرداخت و در اشاعه این شیوه خوشنویسی نقش بسزایی ایفا کرد. در خانواده مافی هنر

غریب نبوده و پدر رضا مافی زرگر و حکاک بود، برادر بزرگ ترش هم نقاشی می‌کرد و به هنرهای تجسمی بسیار علاقه‌مند بود. رضا از کودکی مشق خوشنویسی می‌کرد و در نوجوانی در حجره‌ای به گلدوزی نقوش تزیینی و مذهبی بر روی پارچه‌های مخمل مشغول شد. صاحب‌نظران مافی را از خوشنویسان نوگرایی ایران می‌دانند که با ایجاد ابداعاتی دلنشین در شیوه خوشنویسان دوره قاجار سبب مهجور نشدن این شیوه خوشنویسی شد. رضا مافی هنرمندی پرکار بود. حاصل عمر کوتاه او بیش از ۸۰۰ تابلو خوشنویسی و نقاشیخط است که در قالب ۵۰نمایشگاه به هنردوستان کشورهای فرانسه، پاکستان، بلژیک، ترکیه، یوگسلاوی، انگلستان، سوئیس و ایتالیا عرضه شده است. رضا مافی در سال ۱۳۲۲ خورشیدی در مشهد به دنیا آمد و سال۱۳۶۱در تهران درگذشت. پیکر او در امامزاده طاهر(ع) ری به خاک سپرده شده است.

سید حسین میرخانی

برادران «میرخانی» از این اقبال بلند برخوردار بودند که پدر هنرمندی مانند «سید مرتضی حسینی برغانی(میرخانی)» در کنارشان باشد. آقا سید مرتضی از استادان

خط نستعلیق اواخر دوره قاجار و از شاگردان ممتاز میرزا محمدرضا کلهر بود. او سبک خوشنویسی میرزا رضا کلهر را در کودکی به فرزندانش سید حسین و سید حسن آموزش داد. سید حسین فرزند بزرگ‌تر سید مرتضی برغانی است. او از خردسالی با جای پدر هنرمندش گذشت و به سرعت از او سبقت گرفت. به‌طوری که از ۱۱سالگی در کنار خوشنویسی، به کتابت قرآن کریم می‌پرداخت. استاد سید حسین میرخانی در ابتدای تشکیل انجمن خوشنویسان به‌عنوان استاد ممتاز در انجمن مشغول تدریس شد و با گرفتن دوام و رسمیت یافتن انجمن را اهل فن مدیون تلاش‌های او می‌دانند. سید حسین میرخانی حدود۲۵سال در انجمن خوشنویسان به‌عنوان استادی مطرح و صاحب سبک در خط نستعلیق فعالیت می‌کرد، اما از دست دادن ناگهانی بینایی چشمانش باعث شد از دنیای هنر خوشنویسی فاصله بگیرد. استاد خوشنویس در سال۱۳۶۱پس از چند سال نابینایی و تحمل دوری

بوی مرکب و جوهر در گذشت و در مسجد آیت‌الله فیروزآبادی شهرری به خاک سپرده شد.

سید حسن میرخانی استاد اخلاق و هنر

تأثیر گذاری عمیق هنر خوشنویسی بر روح و ویژگی‌های اخلاقی هنرمندان را در شخصیت «سید حسن میرخانی» می‌توان درک کرد. این فرزند

خلف مرحوم سید مرتضی نه تنها خوشنویسی قابل بود، بلکه در سرودن اشعار ادبی و عرفانی هم از شخصیت‌های شاخص دوران خود به شمار می‌آمد. سید مافی و عارف مسلکی سید حسن زیانزد بوده و انتخاب واژه «بنده» به‌عنوان تخلص ادبی هم از این ویژگی‌های شخصیتی او آثار منظوم ادبی خود را در کتابی به نام «دیوان بنده» گردآوری و با استفاده از هنر خوشنویسی خود آن را به گنجینه‌ای هنری، ادبی و عرفانی تبدیل کرد. این استاد نامدار خوشنویس بسیاری از شاهکارهای ادبی ایرانی مانند کلیات سعدی، خمسه نظامی، مثنوی معنوی ودیوان حافظ را با عیار هنری بالایی خوشنویسی کرده است. «سراج‌الکتاب» لقب سید حسن میرخانی است و جزو استادان شاخص انجمن خوشنویسی ایران به شمار می‌آید. سراج‌الکتاب در ۷۷سالگی درگذشت و در امامزاده عبدالله(ع) به خاک سپرده شد.

علی‌اکبر کاوه میرعمادعصر

«علی‌اکبر کاوه حقیقی» را می‌توان معلم و مربی نسل خوشنویسی دانست که در اواخر دوره قاجار به این هنر روی آوردند.

این استاد شیرین‌سخن و نازک‌خط شیرازی فرزند «میرزا علی محمدخان شیرازی» است که از شاگردان نام‌آور عمادالکتاب و از استادان خط نستعلیق محسوب می‌شود. علی‌اکبر کاوه استعداد موروثی و خدادادی خود در خوشنویسی را در دوران کودکی نشان داد و مشق آثار خطاطان بزرگ سرگرمی مورد علاقه او بود. میرزا علی محمدخان که به استعداد پسرش هم یاد می‌برد، او را به استعدادهای خوشنویس مطرح آن دوره سپرد تا خوشنویسی قابل شود، اما شکوفایی استعداد علی‌اکبر کاوه پس از آشنایی با عمادالکتاب و شاگردی او اتفاق افتاد. مرتبه سبک با تلاش او به زیبایی و بلوغ هنری رسیده است. بسیاری از خوشنویسان نامدار ایرانی از اخلاق سرآمد بود و به تواضع و فروتنی و نزاکت

شهرت داشت. مقبره این استاد خوشنویس در آرامستان این‌بابویه قرار دارد.

میرزا غلامرضا اصفهانی مربی شاهزادگان قاجاری

میرزا غلامرضا اصفهانی از

استادان خوشنویس دوره قاجار و یکی از برجسته‌ترین خوشنویسان خط نستعلیق و شکسته نستعلیق بود. میرزا غلامرضا شاید تنها خوشنویسی است که در هر دو خط نستعلیق و شکسته نستعلیق صاحب سبک ویژه خود است. شیوه میرزا در خط از محکم‌ترین و قوی‌ترین شیوه‌های خوشنویسی است و کتیبه‌ها، قطعات و سیاه‌مشق‌های وی نیز در صدر آثار خطوط شکسته و نستعلیق قرار می‌گیرد. مهارت این استاد خوشنویس به اندازه‌ای بوده که در سنین جوانی مورد توجه محمد شاه و ناصرالدین شاه قاجار قرار گرفت و به آموزش شاهزادگان و بزرگ‌زادگان قاجاری می‌پرداخت. از بهترین نمونه‌های کتیبه‌نویسی میرزا غلامرضا، کتیبه‌های مدرسه عالی شهید مطهری (مدرسه و مسجد سپهسالار) است. هر چند شاگردان میرزا نتوانستند شیوه هنری‌اش را به عصر ما منتقل کنند، اما امروزه توجه بسیاری از خوشنویسان به خط او جلب شده و انتظار می‌رود در آینده خوشنویسان زیادی به شیوه هنری او مشق کنند. میرزا غلامرضا اصفهانی در چشمه‌علی ری دفن شده است.

امیرالکتاب

۶۶سال عمر پرپرکت

«عبدالحمید ملک‌الکلاهی» فرزند «عبدالمجید ملک‌الکلاهی» و «عبدالکریم سقزی» نواده است و پدر و پدربزرگش از خوشنویسان و شاعران و رجال نامدار عهد ناصری به شمار می‌روند. او به «امیرالکتاب» مشهور بود و این شهرت وی به دلیل کم‌نظیر بودنش در هنر خوشنویسی به دست آمده است. بر اساس اسناد تاریخی، امیرالکتاب حافظ کل قرآن کریم بود. شعر می‌سرود و از هنرهای نقاشی، حکاکی و پرورش گل و گیاه بهره‌مند بود. او خطوط کوفی تزیینی و ثلث توأمان و تویکسج و طغری را با مهارت می‌نوشت و در خط‌شناسی بی‌همتا و در تعلیم خط استاد بود. کتیبه ثلث سردر موزه ایران باستان، کتیبه سردر کتابخانه ملی و دارالفنون، کتیبه ارگ‌هاک حافظ، کتیبه ناتمام رضاشاه پهلوی، کتیبه برجی دانشگاه تهران، سردر مدرسه نوبنیاد تهران برخی از آثار امیرالکتاب هستند. او در۶۶سالگی درگذشته و در آرامستان امامزاده عبدالله(ع) به خاک سپرده شده است.

عمادالکتاب

استاد استادان خوشنویس

«میرزا محمدحسین سبفی قزوینی» به «عمادالکتاب» شهرت دارد و از هنرمندان نامدار مدفون در آرامستان امامزاده عبدالله شهرری به شمار می‌آید. میرزا محمدحسین که اغلب سال‌های عمرش را به خوشنویسی و آموزش این هنر گذراند، پس از خوشنویسی و اهدای یک نسخه شاهنامه فردوسی به مظفرالدین شاه، لقب عمادالکتاب را دریافت کرده است. عمادالکتاب را تکمیل‌کننده سبک خوشنویسی محمدرضا کلهر می‌دانند و این سبک با تلاش او به زیبایی و بلوغ هنری رسیده است. بسیاری از خوشنویسان نامدار ایرانی از شاگردان عمادالکتاب بوده و نزد او هنر را آموخته‌اند.

● صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
● مدیر مسئول: نیلوفر قدیری
● سردبیر: مهدی علیپور

● دبیر تحریریه: سروش جنبانی
● تحریریه: ابودر چهل امیرانی
رضا نیکنام/نصیب سجادی/زهرا بلندی
مریم قاسمی/رایحه تیموری

● مدیر هنری: کامران مهرزاده
● صفحه آرایی: محمدرضا محمدی/تاش/علی حسینی/میلاد رفاقتی
● فائزه توکلی
● حروفچینی و تصحیح: منیژه خسروآبادی/اعظم آجوربندیان/فهیمة شیرازی

● نشانی: خیابان ولی عصر (عج) نرسیده به پارک وی کوچه تورج پلاک ۱۴ ● کد پستی: ۱۹۶۶۵۳۳۸ ● صندوق پستی: ۴۵۹۵۶-۱۹۶۶۶ ● تلفن: ۲۳۰۲۳۱۰۰ ● دورنگار: ۲۳۰۲۳۴۸۸

هویت

نصیب سجادی

از عمارت باستانی دودانگه اثری نیست

روستای «ابراهیم آباد» ری در گذشته روستای «دودانگه» نامیده می‌شد. «محمد شریفی روشن» دهیار ابراهیم آباد می‌گوید: «قدیمی‌ها این روستا را به نام دودانگه می‌شناختند. ابراهیم آباد در کنارآبادی «کنارگرد» قرار داشت و اربابی به نام «شه‌دوست» ۲ دانگ از دودانگ آبادی کنارگرد را خریداری کرد. ارباب شه‌دوست فرزندی به نام «ابراهیم» داشت و نام او را بر روستا گذاشت.» زمین فوتبال وسط روستای ابراهیم آباد از امکانات و فضاهای ورزشی انگشت‌شمار این روستا به شمار می‌آید. این مکان در گذشته عمارتی بزرگ بوده و در سال‌های اخیر به زمین فوتبال تبدیل شده است. شریفی می‌گوید: «در عمارت کاروانسرای بزرگی وجود داشت که از دوران حکومت عباسیان به جا مانده بود. در مجاورت کاروانسرا هم چاپارخانه‌ای قرار گرفته بود که نشانه‌های معماری دوران ساسانیان و هخامنشی را داشت.» در روزگاری که ری باستان در مسیر جاده ابریشم واقع شده بود، کاروانسرا و چاپارخانه ابراهیم آباد رونق داشتند و برای پذیرایی از کاروانیان و رد و بدل کردن پیام بازرگانان استفاده می‌شدند. روستای ابراهیم آباد در حاشیه رودخانه قرار گرفته و به جای این عمارت تاریخی که در زمین حد فاصل مسجد موسی بن جعفر (ع) و حریم رودخانه واقع شده بود، زمین فوتبال سبز شده است. شریفی درباره منسوخ شدن مشاغل چاپارداری و کاروانسرداری می‌گوید: «از این عمارت و مشاغل وابسته به آن اثری نمانده و اکنون بیشتر مردم روستای ابراهیم آباد به دامداری، کشاورزی و مسافرکشی مشغولند.»

گردشگری

بقعه شیخ کلینی کجاست؟

در این روزهای جولان ویروس کرونا بهتر است قید گردش و تفریح را بزنید، اما اگر خواستید ساعتی در یک مکان خلوت به قدم زدن و هواخوری بپردازید، پیشنهاد می‌کنیم با رعایت پروتکل‌های بهداشتی از یکی از روستاهای تاریخی ری مانند روستای «کلین» بازدید کنید. در کتاب «معجم البلدان» روستای «کلین» به‌عنوان نخستین منزل مسافران ری که به سمت «خوار» می‌روند، معرفی شده و «شیخ کلینی» محدث و عالم ایرانی و مؤلف «اصول کافی» از ساکنان قدیمی این روستای ۲ هزار ساله بوده است. بقعه شیخ کلینی در این روستا قرار گرفته و نامگذاری آن هم از همین امر ناشی می‌شود. از اوایل دوران انقلاب اسلامی اموات روستا در اطراف بقعه شیخ کلینی دفن می‌شوند و این محل دومین آرامستان بزرگ بخش فشافویه شهری به شمار می‌آید. درختان بلندبالا و سرسبز این آرامستان زنده و شاداب هستند و بیش از آنکه در اطراف بقعه حال و هوای سنگین آرامستان جریان داشته باشد، به بازدیدکنندگان آرامشی دلچسب منتقل می‌شود. بقعه شیخ تنها بنای ارزشمند روستای کلین نیست و بناهای تاریخی مانند یخچال طبیعی، آستان امامزاده حسین (ع)، تپه نجیر، آستان امامزاده یحیی (ع) و انبار گندم از آثار باستانی و گردشگری است که در این آبادی باصالت واقع شده است. از بنای قدیمی امامزاده یحیی (ع) فقط بقعه باقی مانده و باقی آن تخریب شده است. تپه بلند نجیر هم که در گذشته سکونتگاهی مسکونی بوده بر اثر زلزله‌ای شدید زیر و رو شده، اما هنوز هم بقایا و سردر و ستون‌های بناهای آن باقی مانده است. روستای کلین در ۳۶ کیلومتری شهری قرار دارد.

میز خبر

اجرای طرح «خانواده یار» در محله‌های منطقه ۱۶

طرح «خانواده یار» در محله‌های مختلف منطقه ۱۶ اجرا می‌شود.

معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهردار منطقه ۱۶ گفت: «این طرح با هدف ایجاد آرامش و آسایش در نهاد خانواده، تقویت و تحکیم بنیان خانواده به‌ویژه زوج‌های جوان، تسهیل دسترسی به نظام خدمات مشاوره‌ای قبل، حین و بعد از تشکیل خانواده و جلوگیری از بروز انواع آسیب‌های اجتماعی اجرا می‌شود.»

«مهدی پورآقایی» اضافه کرد: «در این طرح روان‌شناسان و مشاوران باتجربه در محله‌ها و در فضای اختصاص یافته حاضر شده و ضمن شنیدن صحبت خانواده‌ها و بررسی مشکلات آنها به ارائه راه‌حل مناسب می‌پردازند.»

طرح «خانواده یار» از مرداد آغاز شده و تا پایان اسفند ادامه دارد.

شهروندان از طریق سراهای محله و فضاهای مجازی محلی و همچنین پوسترها و تبلیغات میدانی در محله‌ها در جریان زمان و مکان استقرار روان‌شناس و مشاور در محله خود قرار می‌گیرند.

کاهش چشمگیر منابع آبی جنوب تهران؛ ورود به وضعیت قرمز

منابع آبی جنوب تهران در حال ورود به وضعیت قرمز است.

مدیرعامل آبفاي منطقه ۶ تهران (شهرستان ری) با بیان این مطلب گفت: «به دلیل کاهش شدید نزولات آسمانی و کمبود منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی، منابع آبی جنوب تهران در حال ورود به وضعیت قرمز است.»

«حسن حقیقی» به بالا بودن سرانه مصرف آب مشترکان اشاره کرد و ادامه داد: «اکنون سرانه مصرف آب مشترکان تهران و ری چند برابر شاخص‌های جهانی است.»

وی افزود: «تنها راه عبور از شرایط فعلی و مواجه نشدن با تنش آبی در جنوب تهران، صرفه‌جویی ۲۰ درصدی مشترکان در مصرف آب است.»

«گل‌ماند سیار» درسراهای محله منطقه ۲۰

طرح دوشنبه‌های سبزماند درسراهای محله منطقه ۲۰ اجرا می‌شود.

معاون خدمات شهری و محیط‌زیست شهردار منطقه ۲۰ با بیان این مطلب گفت: «در این طرح که روزهای دوشنبه به‌صورت گردشی در همه‌سراهای محله منطقه ۲۰ انجام می‌شود، پسماندهای خشک جمع‌آوری شده شهروندان به وسیله خودروهای ملوودی‌دار دریافت و متناسب با حجم پسماند، گل و گلدان، بذر، خاک و کود بسته‌بندی شده به شهروندان اهدا می‌شود.»

«رضا معلم» با اشاره به استقبال قابل توجه شهروندان منطقه ۲۰ از این طرح افزود: «آموزش چهره به چهره شهروندان درباره طرح تفکیک زباله از مبدأ از دیگر اقداماتی است که در طرح دوشنبه‌های سبزماند انجام می‌شود.»

الو محله

افزایش فضاهای سبز محله‌ها

مناطق جنوبی تهران بوستان‌های زیادی دارند، اما در منطقه ۱۷ تعداد آنها کم است. وقتی به مسئولان درخواست ایجاد فضای سبز را می‌دهیم، اعلام می‌کنند زمین برای انجام این کار وجود ندارد در صورتی که زمین‌های بایر زیادی در محله‌ها وجود دارد که می‌توان به بوستان تبدیل کرد. از مسئولان شهری می‌خواهیم برای افزایش سرانه فضای سبز این منطقه تدبیری بیندیشند.

فاطمه فیروزکوهی، ساکن محله سجاد

یاسخ مسئول منطقه ۱۷ به دلیل حجم تراکم ساختمانی، وجود ریل راه‌آهن، بافت فرسوده، محیط‌های متعدد تجاری و... با کمبود سرانه فضای سبز روبه‌روست. به همین دلیل مدیریت شهری با تداوم ایجاد و ساخت فضاهای سبز در صدد افزایش سرانه‌های منطقه است. خوشبختانه در چند سال اخیر مساحت فضای سبز این منطقه افزایش چشمگیری پیدا کرده، به‌طوری که تنها در ۳ سال اخیر ۱۵۵ هزار و ۶۹۹ مترمربع به فضای سبز این منطقه افزوده شده است.

داود لطفی، شهردار منطقه ۱۷

مزار شهدا را مرمت کنید

مزار شهدای قلعه‌نو بر اثر گذر زمان آسیب دیده و به مرمت نیاز دارد. از مسئولان بنیاد شهید شهرستان ری انتظار داریم به این قبور رسیدگی کنند.

حسین قلندری، ساکن قلعه‌نو

یاسخ مسئول گلزارهای شهدای بخش‌ها و روستاهای شهرستان ری در سال جاری مناسب‌سازی می‌شود. ۲۴ گلزار شهدا در بخش‌ها و روستاهای شهرستان ری وجود دارد که ۱۱ گلزار موجود در بخش‌ها را بخش‌داری‌ها و ۱۳ گلزار داخل بقاع متبرکه را اداره اوقاف به‌زودی مناسب‌سازی می‌کند و همه سنگ‌های قبور شهدا بازسازی و نوسازی می‌شوند.

حسین نصرالله، رئیس بنیاد شهید شهرستان ری

چرا ایستگاه دوچرخه بوستان بهمن تعطیل است؟

منطقه ۱۹ چند هفته‌ای است که ایستگاه دوچرخه‌سواری بوستان بهمن تعطیل شده و شهروندان نمی‌توانند از خدمات آن استفاده کنند. کاش مسئولان تدابیری بیندیشند که این ایستگاه‌ها در طول تابستان فعالیت داشته باشند.

سوسن امیری از نازی‌آباد

یاسخ مسئول تعطیلی ایستگاه دوچرخه بوستان بهمن به دلیل نقص فنی دوچرخه‌ها و همچنین تعیین پیمانکار جدید برای بهره‌برداری بود که تا هفته آینده برطرف خواهد شد.

مهدی پورآقایی، معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهردار منطقه ۱۶